

632.159

- 161

OSZK

OSZK

Két kis paraszt Gyermek' 5.

mindennapi szavakkal való

B e s z é l g e t é s e,

melly a' fojó Esztendei Május 24-kén

Német nyelvre leendő Lefordítás végett

24. Darab Körmötzi Arany Jutalomra

az Újságokba kihirdetődött.

P e s t e n,

Fűskúti Landerer Lajos betűivel 1825.

5.

mindennapi életünkkel való

és az élet

mind a földi életünkkel

Nemzeti prógok leírásai

24. Darab Körmöczi Arany János

*A Nagyok többnyire csak a Szerentséltenségben szoktak úgy érzeni mint Emberek. Zsebkönyv
1825-dik Eszt. 145-dik Lap.*

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

632.161

R
2

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
B 1972/1986
LELTÁRI SZÁM

Pista. No Gyuri nekem ugyan megesett, az édes Apám' pipáját melyből igen ritkán szokott dohányozni megtalálom a' fűtő mellett lévő kutykőba a' kürtő alatt, megtöltöm a' tzipra sallangos kostökjéből, a' Néném' vállját magamra fűzöm, pártáját koszorú gyanánt fejemre teszem, ijen diszbe tündökölve fénylve ragyogva éppen pipázni akartam, kezd a' dohán füstölni, észre veszi az Anyám, kapja a' kasornyát, és ha ide a' gyepre nem rússzanok, tudom szük lett volna a' sut, mégbotot is kaptam volna. még hatsak ötöt hatot üt rajtam nem fáj nem jajgatok, de ha fojvást paskol kinombá vagy a' tsempét kellett volna betörnöm, vagy az ágyalá bújnom. Hát te miért töltöd itt az időt az árok mellett tán sirt akarsz ásni?

Gyuri. Engem' a' néném küldött a' karántól (mivel ő a' szoknyáját 's rokojját igazgatván nem ér rá) ehol Ilka húgommal 's az ötsémmel együtt, hogy nézzük meg a' bátyám' veteményes kertjébe ha nem tetté kárt vagy sertés vagy malatz? a' kukoritzába, káposztába murokba, tzeklába, vagy Takarmányba? van neki vagy harminznyöltz diszna, melyek közzül nyöltz kan a' többi kotza, melyek leginkább az ijen tsemegétől hiznak, ha betalálnak menni bezeg tenének túrást. Akkor a' bátyámnak söt testvéreinek, Ipának napának, 's nekünk se lenne semmi télirevalónk, majd minden élelmünk abba a' kertbe van, még, a' tsútsorunk is. — úgy se sok terem ezen a' sovárgó nyáron, hiszen még se fű se pázsit, most még tsak a' fűz hajt, tsak a' bodza zöldül, a' késői fák nemis rügyedznek. Nagy gajiba ám a' mezei ember boldogulásának az essőtlen nyár, most pedig még a' nyomáson sints semmi legelni való. nékünk a' mi Ugarföldünk van algha mind parlagon nem marad, pedig tsak birunk vagy ötven köbölalávalót. Úgy bizon kurta rovás kell a' rövid méréshez. — mi az ökreinket a' tsádéra hajtottuk legelni, ottis mivel nints jó harapások a' fübe, leletsapják magokat, nyúgosznak pihennek.

Pista. Mi eleséget szerettem te legjobban mikor ehetni?

Gyuri. Én ha megéhezem az ételbe nem sokat válogatok, azzal tartom a' száj sohase legyen finnyás, 's ha amúgy igazán éhes vagyok megeszek minden ételt a' mi tiszta, nem bánom akár gombótz akár haluska, metélt, kátsa fogoj vagy rutza' hús, tarhonya, gujás hús, kotsonya, málé, sárgarépa, tsöröge, sujom tsik, béles, rátotta, szerdík, palatsinta, rétes. jó hússal mártásnak a' veresrépa, egres, sóska, hanem tsakugyan legkedvesebb étkem az örü pörkölt hús, paprikás lével bográtsba főzve; ha ezekből negyven ötven falatot ettem, a' tsetes korsóból, a' tsobánból, vagy a' tseberből, a' pettyegetetet tsuporból, a' Bányai bögréből a' mázos szilkéből, a' virágos tsészéből vagy füles fazokatskából jó izüt ihatom osztán el- dúdolok. kovásztalan kenyeret soha se ettem; szüretre mindég hazulról viszünk kalátsot, ha a' házhöz érünk mindjárt bakart hajhászok, 's haza nem jövök míg szüretelni kell.

Pista. Déjszen én ha a Puztán vagy a Cserénynél vagyunk, töbnyire aludtétjél 's száraz edellel élek. ebéden ha a Tanya mellett való Tóba kertézét vagy vadréztét foghatunk, azt, 's ha a tyúkunk tojik tojás ételt eggyselet kenyeret eszem, 's tsikóbőrös kulatsból, az ónas tsutorából, a szepe kantsóból, vagy az orrosból jó Ermelyékit hörpentek, nekem leves és chetsora nemigen kell, hanem jó volna néha hatsak egy gyűszünnyi kolbászt vagy hurkát ehetsnémis, édesdebben esne ám a gyomornak egy vakartsnál. Hanem halld, mi újság? A Részeslök veje meg Menye ma korán hajnalba mentek örni, azt ígérte hogy visszajövet Székejhírdő a nagy vásárból nekem a tsizmediától eggy pár tsizmát egy márváson, bele egy pár kaptzát két harizsnyát egy petákon, egy takaros tserép pohárt egy póltrán, a nénémmek három batkán újj kalapot tog vásárfjába hozni.

Gyuri. En is kapok hólnap reggel vagy hólnapután valami ajándékot; Tudod hogy a Tisztartó lisa druzám, nagy beitsbe érdembe vagyok nálla. — annál a gödőrnél kótyáztunk melly mindjárt a kútkávától tizenkét lépésnyire a rozso veremnél van, én neki sipot, tülkínt, kalamárist, lószórtarisznyát, kis páltzát, zsirosfogásával tele bakót adtam, 's ő azzal biztatott hogy nekem ha az Attya Budáról 's Pestről megérkezik, kopót, agarköjköt, gyótszgatytát mellyet esztendeig se nyüvök el, pótyögös inget, pirosfestéket tojásfesteni, vászon lepedőt, veres bitskát, sáhos abroszt, pénzeszatskót, erszényt, 's tüzőlt fog az Ispán vagy a Kultsár, az Inas a Hetes vagy a szolgálta a Majoros vagy Lörintz 'Sidó által küldeni, a ki a batuját, mindég egy büztört s hordó fitkó által szokta maga után vitetni; még annak a szegén sihedernekis van ám mi alatt k libegni, néha úgvis elfárad, ojan lankadtá lessz tsak úgy húzza a lábát maga után, alig vesz lélegzetet. —

Pista. Hát úgy szaggatod te a ruhádat hogy esztendő alatt egy lábravalót elszakasztól? én na mindég viselem, mindég hordom, rajtam még se szakad el, ha tsak az ugrásba szét nem szakítja magát. Nekem nints nagyobb Ellenem mint a rongy ruha, azt a púposhatú hanyaró Izraéltát leginkább a tsúfitja, hogy ojan öltözetbe jár mint a víz, minden tzeletzuláján öt ható főt, 's amit magára akasztis, tele piszokkal, motsokkal, nem hijába hogy Júdafaja; a ködmöncz zsebjébe bele férne egy félvéka mogyoró. — én a bundámat a szürömet vagy a subámat, nem adnám hat kötzéért, hanem még a Misa bujtárnakis ugyan derék kankót velt a gazdájaim. — Tsak nints szebb a szép gúnyánál! mikor én ami kegyelmes Grófunkat, gyöngyös kápájú nyereg-gel nyergelt báronyos tsótárral takart pej, fakó, deres, vagy szegsárga paripáján ülve, Nemzetg Köntösébe háromsoros gombú karmazsinszin mentéjébe dolmánjába, aranforgós kótságú kalpagját ba pengős taréjú sarkantyús sarujába vagy füzött topányába felöltözve látom, kivált ha még a hógáros Tarsoj, széles szabja vagy keresztes kard függ kartsú derekán, mint a viasz úgy olvad az a szivem: torzomborz bajussza sugár szemöldöke bodorszöghaja szinte angyallá festik. Ekkor m örömömbé ugrálok mint az üsző, tinó, vagy tulok, tántza pattannak inaim, felfelugrok, szök-ib- dételek mint a róka. ekkor tán az eszteke döfést vagy a sarló Hásitást hüvej' bökést se érez- né a bőröm hasonló vagyok ahoz az ifjúhoz Józánfy Úr Tanitvánjához a ki nekünk a puszt- titó dögről, a rabokról, a szelítze barlangjáról, a Pokolról, a Pesti Kávésről; az aranyldi Kehejről a Billikomról annyit beszélt. be gyönyörű szálifjú! Katonáskodni készül, mi szépog huszár lessz belőlle! — osztán mijen meséket mondott! már tsak úgy neszeltem mikor leült, 's mikor valami Költeményt kezdett olvasni, annyira oda ügyeltem, annyira figyeltem hogy szinte tartózkodva lélegzettem; 's mikor elvégezte úgy eszmélkedtem, mint aki méjj álomból ébredfel, de máskép' is igen furtsa ifjú az rám nézve;

Kihúz az oldal Tászkájából egy Zatskótskát melybe egy kis üveg volt, tsak ödöng tsak bojong tsak tévejeg vele a' fák közt, egyszer magához von, ebből tartozol ki szivni mondá az Italt, melytől ha hányni fogsz egésségedre válik, én minden ellentállás nélkül meg ittam. 's mit tegyek az üvegjével? el kell törni szólla. de az ital után imejedvén a' gyomrom a' fa tövére ágyat velett két vánkosból, gajakból felibem árnyékot tsinált, egy haraforma szönyeggel, más durva pokróttzal ismét tsepüből font lepellel be burkolt; ez alatt a' hirtelenibe gabajított Erny alatt úgy aludtam mint tizta a' patkán tűzhejjen vagy sátor alatt, a' Fejajam jó puha lévén el-szen-deredtem, álomba merültem, úgy tettett mintha a' Pajta' héjján lettem volna, onnan a' ti kunyhó-tokba indultunk, menés közbe két tzigánt láttam, egyik a' Küszködöc'k' házát meszelte másik fardényeket fejerített. a' mint a' pitarajtót ki nyitom, a' zár' rúgója a' kezembe tört, én nem tudom pitarajtóra minék ojan gyenge bezárót. a' szekrénybe szalonált lettem, a' Feri játéka egy hajtó toll a' pótzon tsüggött, a' konyhára tüzet gerjesztettem melyre Pali a' fütőkösömet rá tévén, elégette, 's ezért úgy sirtam zokogtam könnyeztem, hogy mind a' két párnám merő víz lett, a' mint így kesergek felkölt azon ifju, mi lett? mibajod? minek vagy úgy mond hijja-val? tán fáj a' fejed? vagy szomjúzol? 's ezen kérdéseire otsúdtam fel. —

Gyur. Azis okos volt, de még Tisztartó Misi is eszesám. — mijen elmésen beszél? juté még eszedbe midön Karátsony' éjtzakáján azon a' szent éjtzakán Debreczen' Leírásának másolatját olvasta előttünk? mitsoda mesterek kézművesek vannak ott? Áts, fűsűs, süveges, gubás, kesztyűs, mészáros, ötvös, tsizmatsináló, órás, Aranmives, Szürszabó, Ezüstmives, Szappanos, Tserepező, Takás, Kávéfőző: mi sokféle tsárda kortsma Fogadó Csapszék van határján? én mintha látinám azó beszéde után hogy állanak azok a' szörnyű sok kémények, a' húsvágó tsonka baltájával éles szekertzéjével hogy metéli szdeli aprítja vágja darabolja a' húst, a' béna ezüst-mives hogy olvasztja kementzéjébe a' görbe sarkantyúnak valót? hogy teszik a' Hentesek a' disz-nóhúst füstfogóra hogy készíti a' görnyedt Timár a' btskort a' talpat? a' sánta vászonszövő hogy ül az esztévata mellett hogy teszi bordába fonalát a' mit tzérnának nem sodrott, mind ezek hogy dőlgosztatják a' hetyke Legénységet? 's tudod mit mondott? hogy rossz szabó inas a' melynek öltés, hentes a' melynek metzés, Áts a' melynek vágás, szürszabó a' melynek szúrás nints az újján.

Azomba nem mindent hisz'el; múlt héten így szöllök hozzá: Úrfi azt mondják hogy tegnap egygyérfi kinek tsak a' hája nyóltz font meg egy ifju Úra' Tiszába estek de ő azt állította hogy- azt nem lehet az ember. — De még az édes mamájais gyönyöröködötő viseletű Asszonka, Ujlaky Katizának hívják, még ritka látni ojan kartsú Termetet, növést, mint mikor gyöngyös fűzőjével magát meg szorítja; kezei ojan pitzinyek, ujjai ojan szikrák, hogy az én kis tenye-rembe az egész ökle megfér; sőt még a' kesztyűjének is jut hejj. — Minap mikor az az égi háború volt a' léggel tölt Ürességbe mikor a' kútkanarikot megütötte a' menykő, feltünkbe be vettük magunkat a' szobájába, én a' sutra kuporodtam mint a' kártékony matska a' putzik alá: be sok szép Tárgyról beszélt előttünk, Hogy bútsúzik a' nyöstén gója Honnyától midön kül-földre költözik? hogy vigyáz újjába hogy Arányát elne tévessze 's magais elne tivedjen. — Hogy társát elne veszesse. — a' dütös vagy gyürkés kenyérről, hogy nyóltz és harmintz közt huszonkettő a' külömbség, okos gazdnál józan fogadónál egy krajtzár se vész el.

Pista. Egyenlő eszűek biz' ök, de Misinek az Attyát hallanádhat, az ám a' bölts Úr, hasz-nos orszá' embere, nagy Hazafi, a' hejjbeli Lakosokkal kiket Tekintetes Úr létére jobbára Föl-

díjének nevez semmiért se pöröl, nem verseng nem vonakodik, gyakran kiül a' felső Ház' Fojósóján, vagy az alsó ház' tornáztzába, pipázik de sohase tubákol, tsinos kötetű könyveiből vagy Regét vagy Házai Hőstetteket olvas, minket mivel nagyon szeret, körül üljük, 's a' mit nem értünk magyarázza, nektek is jó lesz oda eljárni, titeket se hajt nem kerget nem üz ő el. — Télien igen sokat szánkázik, mikor hazajön a' szolgáló a' kájhába vagy kandallóba gyűjt, gyertyát kopantót leteszi az asztalra, az ajtót nyitva hagyja 's a' kandallós szobától még a' másik osztáj is világos, gyertyatissztítónak mindég nekem kell lenni, hanem azzal a' réz hamvevővel igen könnyű bánni, többnyire a' tintáshordón ülök, tréfájin elelmosojodunk, nevetünk néha szinte tikkadásig katzagunk; Lefekvőre így szóll „ Pista veddki az ágy alól a' fainast, a' bakkantsát le húzván, töltsd meg még egyszer a' Kúpámat, 's hogy jobb ízűt igyam lottsantski a' telijéből.

Gyuri. Én leginkább bámúlhatom ötlet midőn Társaságba gyűlve kotsikázik, ha nekibadázik, kedve tsosszan, úgy hajt, nyargal, szalad fut, vágat mint a' szél, hanem tegnap estenden majd felfordult, a' mint meg zörren a' kotsi neki vadúltak a' kövér szilaj lovak 's hegyen völgyön egyiránt ragadták, úgy féltettem hogyszintűgy reszkettem.

De még Jantsi is megjárta tegnap a' mint a' Nagy üreg mellett álló odvas fához értünk meglát egy odút, fel kúszik, én mondtam neki, nebántsd mert fel akadsz mint az egyszerű medve!! —

F e l T é t e l e k.

Mellyeknek ereje oly szorossan kötelezi a' fentebb irt Beszélgetés' fordítóját hogy tsupás ezeknek pontos teljesítése által nyerhetiel a' föltett Jutalmat.

1-ször. Hogy szokásba lévő nem újjonam formált, eredeti, nem idegen nyelvből vet szavakkal, a' nyelv' bősége' tekintetéből minden más értelmű Magyarszót más német szóval fordítottson. — A' nyelv' finomsága' tekintetéből pedig

2-szor. Több se kevesebb szó ne legyen németbe mint a' Magyarba, a' német parasztlótt is ojan érthető legyen mint a' Magyarba. Minden szó mind leírásba mind kimondásba úgy különbözön egymástól mint a' Magyarba.

3-szor. A' Fordító született külső országi német legyen, de nagyon jól tudjon magyarul.

Minden fordító szabad Postán hozzám küldi fordítását név nélkül valami kiválasztott közmondással, melyet megvizsgálván, a' Jutalom' elítélésére egy hét Tagokból álló Kiküldöttségnek ezen Tettes. Nemes Vármegyében fogom eleibe terjeszteni (mivel vélekedésem szerint itt vannak legtöbben ojan jeles Férliak a' kik a' mellett hogy nagy Magyarok, egyszersmind a' német nyelvbe a' született Németnélis jártasabbak) azért kívánok pedig külső országiakat mivel nemes Hazába lakókra nézve felse merném tenni azt a' gyávaságot, hogy Honjok' nyelvét tudniák, ha el lehetneis velem hitetni de felette nehezen, hogy a' német finom galantéria annyit elhagyná aludni Lelkek' ösméretét, hogy e' Hazá' zsirján szedett erejekkel élet adó Emlőjöknek mardosására azzal élneek vissza hogy a' Hazának melybe táplálatnak Nyelvét megtanulni első és legfőbb kötelességeknek ne ösmernék! — ! —

Azoknak kedvükért mindazáltal, akik ezt a jeles nyelvet vagy az egy font ész' negyedrészt híjánossága miatt tudni nem méltóztatnak, vagy kaczér magok' fitogatásából szüknek tartják, akik azért kapnak oly idélen gyengeséggel idegen nyelven, mivel se ezt se amazt tökéletesen megtanulni nem elégségesek, s hogy vele elébb utóbb úgy járjanak mint a' madár a' léppel mely után annyira esenkedett; elfogadom ha a' Fordító a' Hazába lakók között vállalkozik is, — csak Hazafi ne legyen. Hogy a' messzeléví országbeliek azzal ne menthessék magokat hogy nem vólt Idejek Érkezések a' Fordításra, a' Jutalom' elítélése a' jövő 1826-dik Esztendei Sz. István Király napjáig Augustus 20 káig fog halasztódni. Fordításait mind az által az alólirt naphoz Esztendőre az az 1826-dik Esztendei Május 24kére hozzám beküldelni köteleztetnek:

Irtam Pesten Május 24-kén 1825.

Budafalvi Bors Sámuel
Királyi Táblai Ügyvéd.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK